

Følgende materialer og beskrivelser er forløb er udarbejdet i løbet af skoleåret 2021-22

Bilag 1 – Beskrivelse af forløbet ”Du er hovedpersonen”

Bilag 2– Materialer til forløbet ”Du er hovedpersonen”

Bilag 3 – Beskrivelse af forløbet Læseteater

Bilag 4 – Beskrivelse af forløbet ”At vælge rigtigt”

Bilag 5 – Plakat udarbejdet til PLC i forbindelse med forløbet ”At vælge rigtigt”

Bilag 6 – Beskrivelse af forløbet Læseklubber

Bilag 7 – Beskrivelse af forløbet Lokale Læsehelte

Bilag 8 – Beskrivelse af, hvordan en skole kan oprette GFL-grupper i samarbejde med frivillige foreninger, lærerseminariet m.fl.

Bilag 1 – Du er hovedpersonen

<p>Navn på forløbet: "Du er hovedpersonen"</p>
<p>Målene med forløbet:</p> <p>Målet er at motivere læsesvage elever til lystlæsning ved at introducere en særlig genre inden for skønlitteratur. Disse bøger læses ikke fra s. 1- slut, da læseren efter hvert kapitel skal træffe et valg og derved bliver sendt til en ny side. Bogen er således direkte henvendt til læseren.</p> <p>Denne populærlitteratur har i sig selv kun få æstetiske kvaliteter, men trækker i stedet på tilgange fra bl.a. computerspilsværdenen, hvor spillerens/læserens egne beslutninger er med til at skabe historien. Læseren får derfor i denne type litteratur en større selvbestemmelse og involvering over historien og litteraturen.</p> <p>Målet er at undersøge, hvorvidt denne genre kan motivere de læsesvage elever, der ikke umiddelbart mestrer læsningen på samme niveau som klassekammerater.</p> <p>Vi formoder, at en opstået interesse for læsning kan give barnet lyst til at læse andre typer bøger på kortere eller længere sigt.</p>
<p>Aktiviteter:</p> <p>Der afholdes 3 events af 3 lektioner for 5. årgang på PLC.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Eleverne introduceres til genren. Eleverne introduceres til de bøger og materialer PLC råder over inden for genren. Eleverne udvælger bøger, de kunne tænke sig at læse inden for genren. De får ro og mulighed for at læse på PLC. Der laves noget hygge om det.2. Opsamling – hvordan gik det? Hvad var oplevelsen af genren? Udvælger nye bøger og læser. De læser denne gang sammen to og to, så de løbende kan diskutere handling og valg.3. Opsamling – hvordan gik det? Hvad var oplevelsen af genren? Hvilke temaer vil man gerne læse inden for i genren? Sammen med eleverne undersøges markedet for "Du er hovedpersonen" – og hver elev vælger en bog, vi køber til PLC. Det giver et godt ejerskab og stærkere tilknytning til PLC.
<p>Forventede sammenhænge – hvilke årsagskæder tror vi, at der er i forløbet? Hvordan tror vi, at forløbet understøtter fortsat motivation for læsning:</p> <p>Vi har en formodning om, at den særlige form for litteratur, der her anvendes, vil betyde en helt anden form for lystlæsning hos de læsesvage elever. At eleverne vil møde hinanden i samtale om bøgerne. Og vi forventer, at eleverne fortsat vil læse disse tekster, men ikke mindst, at oplevelserne med læsning har været så positive og berigende, at eleven får lyst til at læse "almen" skønlitteratur. At der vil opstå en overføringsværdi. (Vygotsky)</p>

Bilag 2 - Skolens beholdning af "Du er hovedpersonen-bøger"

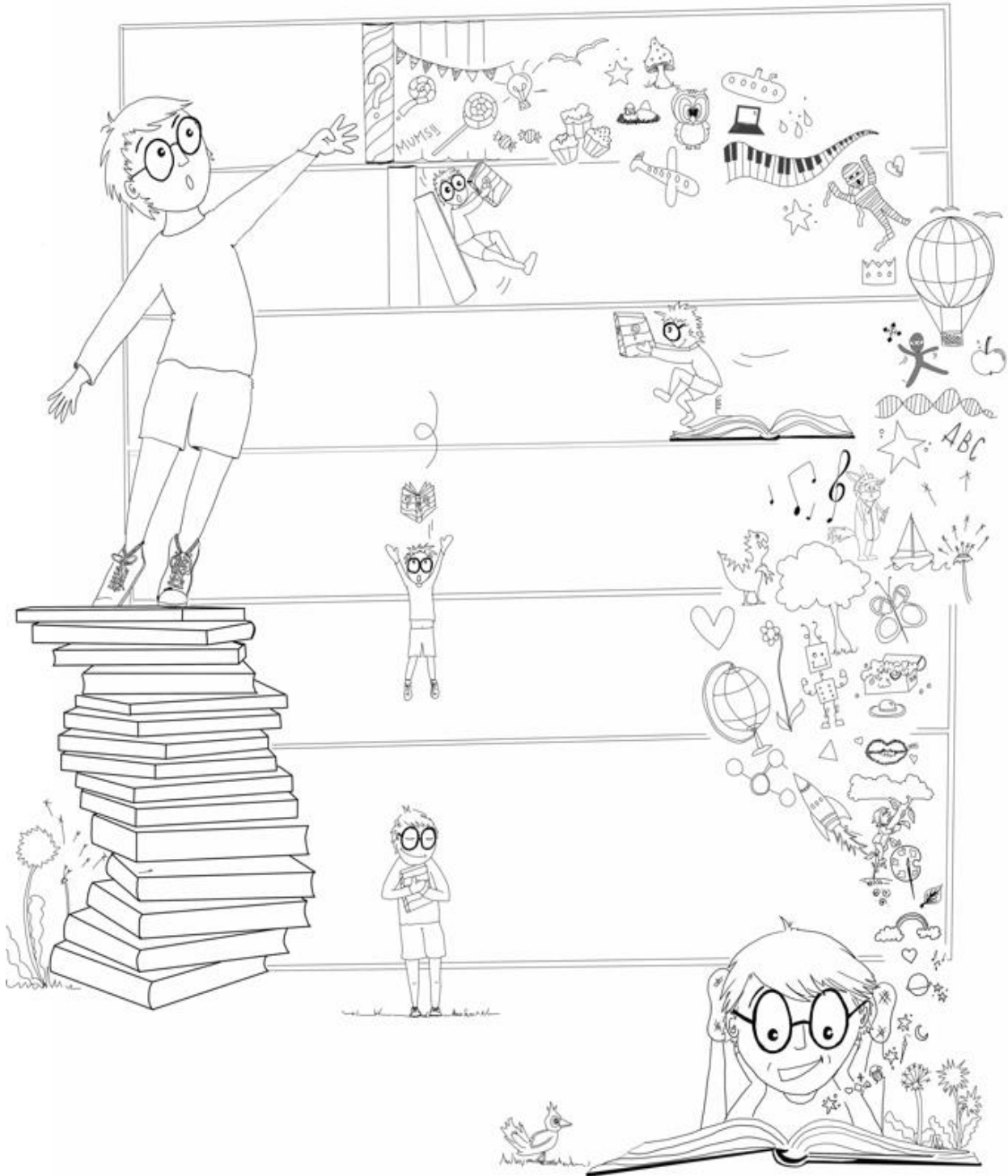
Forfatter	Titel
Munkholm Jensen, Jacob	Tilbage til - slaget på Reden, 1801
Myst, Magnus	Den lille onde bog
Thilo	Flugten fra Faded Factory
Thilo	Slaget om Dark Dagalur
Bjerrum Nielsen, Linea	Ankors amulet
Perrier, Helle	Frostbid - Mikas bog
Barlow, Steve	Freja
Barlow, Steve	Enhjørning
Barlow, Steve	Herkules
Barlow, Steve	Krigerprinsesse
Barlow, Steve	Robin Hood
Barlow, Steve	Varulvejæger
Barlow, Steve	Zombiejæger
Barlow, Steve	Vampyrjæger
Schjødt Larsen, Bjarke	Dr. Krank
Mølhav, Kathrine Eg	Tid til at redde faraoen
Bøgeholt Pedersen, Lars	Victor på holdet
Bøgeholt Pedersen, Lars	Talentet
Bøgeholt Pedersen, Lars	Professionel
Bøgeholt Pedersen, Lars	Driblekongen
Bøgeholt Pedersen, Lars	På landsholdet
Jönsson, Søren	Ærkemestertårnet
Knarpman, Timothy	Middelalderkors

Bilag 3 – Beskrivelse af forløbet læseteater

Navn på forløbet: Læseteater
Målene med forløbet: Læseteater er både en faglig og fælles skabende aktivitet, hvor fokus ikke kun er rettet mod læsehastighed og rigtighed, men også mod læseforståelse og indlevelse.
Aktiviteter: Læseteater er en blanding af oplæsning og drama. Eleverne skal øve sig i at læse en tekst dramatisk op for et publikum. De behøver ikke lære teksten udenad, da de har manuskriptet hos sig under fremførelsen, men de øver manuskriptet, indtil de kan læse det flydende og med indlevelse. De skal undervejs i forløbet læse små tekster med betoning af forskellig karakter. Det kan fx være Yvonne fra Matador, en konge, en fin dame, en sur gammel mand mm Forløbet planlægges som en samlet opbrudt dag, hvor eleverne arbejder med teksterne i 6 timer. Dagens forløb er: <ul style="list-style-type: none">- Introduktion til læseteater – hvad er det? Hvordan gør man?- Små oplæsningsøvelser, hvor der arbejdes med accent og tempo.- Introduktion til de store læsestykker, som der arbejdes med i grupper.- Læseteateret opføres ved slutningen af dagen for 5. årgang, der er dommere i forhold til hvilken gruppe, der gør det bedst.
Forventede sammenhænge Eleverne oplever et fællesskab omkring læsningen, da de skal samarbejde om at læse stykke op, hvilket understøtter deres relationsmotivation. Eleverne taler om, hvordan stykket skal læses op og sættes op. De får mulighed for at lege med forskellige måder at gøre det på gennem deres kendskab til virkemidler som stemmeføring, tempo og toneleje. De involveres på den måde i skabelsen af stykket, hvilket også virker motiverende for nogle. Til slut skal eleverne opføre/læse stykket op, hvilket vil være motiverende for de elever, der gerne vil præstere.

Bilag 4 – Beskrivelse af forløbet ”At vælge rigtigt”

Navn på forløbet: ”At vælge rigtigt”
Målene med forløbet: <p>Målet med forløbet er at motivere eleverne til selv at vælge en bog, de har glæde af at læse. Eleverne skal lære, hvordan man vælger den rette bog. Vi ved samtidig, at eleverne nogle gange vælger bøger, der er for sværere, hvilket ødelægger deres oplevelse af læsningen og dermed har en negativ effekt på motivationen.</p> <p>Målet er derfor, at de får kompetencer til at vælge passende bøger selv, da vi ved, at bøger, andre har valgt, ikke giver ejerskab og vil derfor ikke blive læst.</p> <p>Her vil ikke finde nogen mestring sted.</p>
Aktiviteter <p>Der afholdes forløb på 4. årgang over 10 lektioner (5 x 2 lektioner), hvor eleverne klædes på i forhold til at vælge bøger. Det indeholder helt konkret:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Eleverne får en grundig rundvisning på PLC, så de ved, hvor der er noget, de måske senere kunne tænke sig. Book talks: Her fremviser formidleren et antal bøger, der passer til aldersgruppen og elevernes læsevner. Eleverne udvælger bøger2. Opsamling – hvordan er det gået med læsningen? Der tales om for- og bagsider etc., og bogen går på omgang, så alle får rørt ved den. Formidleren læser lidt højt fra udvalgte bøger. Book talks: Her fremviser formidleren et antal bøger, der passer til aldersgruppen og elevernes læsevner. Eleverne udvælger bøger3. Opsamling – hvordan er det gået med læsningen? Oplæg - Strategier for udvælgelse af passende bøger. Eleverne får nogle tommelfingerregler: Er der mere end fem ord på en side, du ikke forstår, så læg den væk. Book talks: Her fremviser formidleren et antal bøger, der passer til aldersgruppen og elevernes læsevner. Eleverne udvælger bøger4. Opsamling – hvordan er det gået med læsningen? Eleverne laver plancher/plakater med gode råd for udvælgelse af bøger. Plancherne sættes op på PLC og der sættes også QR-koder på dem. Book talks: Her fremviser formidleren et antal bøger, der passer til aldersgruppen og elevernes læsevner. Eleverne udvælger bøger5. Opsamling – hvordan er det gået med læsningen? Eleverne færdiggør plancher/plakater med gode råd for udvælgelse af bøger. Plakaterne printes og hænges op på PLC samt i klassen. Book talks: Her fremviser formidleren et antal bøger, der passer til aldersgruppen og elevernes læsevner.
Forventede sammenhænge – <p>Eleverne bliver introduceret til ”metoder” i forhold til at udvælge passende bøger. Eleverne låner bøger af passende niveau og indhold, hvilket øger deres læseglyde og derigennem motivation.</p>

Bilag 6 – Beskrivelse af forløbet Læseklubber

Navn på forløbet: Læseklubber
Målene med forløbet: Formålet med læseklubben er at give eleverne lyst til at læse og dermed udvikle deres læseudvikling gennem bøger, som passer til aldersgruppen, særinteresser og læsevner. De får stimuleret deres interesse (Viden) inden for et emne og lære herigennem også nye ord.
Aktiviteter: De udvalgte elever på 4-6. klassetrin, der alle er testet gul eller har anden usikker læsning, bliver interviewet af Peter Emil. Formålet er at finde ud af, hvilke særinteresser den enkelte elev har i forhold til sin læsning. Peter Emil finder og bestiller herefter bøger inden for emnet, så der er noget at læse. Eleverne skal nemlig læse bøger, der interesserer dem og som de finder spændende, sjove m.m. Eleverne inviteres herefter ned på PLC, hvor der bliver lavet en hyggekub, hvor de læser af de bøger, der er bestilt inden for deres interesseområder og sværhedsgrader. Det bliver italesat, at de er der fordi, at de særligt gerne vil læse om X emne. Eleverne udarbejder Top-10-liste til andre børn, der hænges op på PLC (eks. de fedeste bøger om raketter). Der bliver undervejs lavet små øvelser, så der bliver opbygget tættere fælles relationer. De skal f.eks. også lave små kreative og sjove opgaver som fx Bookbento og bogbanko. Eleverne skal også efter endt læsning af hver bog lave en boganmeldelse til de andre i gruppen.
Forventede sammenhænge – Eleverne oplever, at der pludselig er bøger, der rammer præcis ind i et interessefelt, som de selv har. Det vil styrke deres vidensmotivation i forhold til læsning. De vil samtidig gennem interviewet i starten opleve, at de bliver involveret i, hvilke emner og bøger, der arbejdes med (involveringsmotivation). Undervejs i forløbet opbygges et fællesskab i læseklubben gennem både de hyggelige rammer såvel som gennem de små "opgaver" undervejs (relationsmotivation).

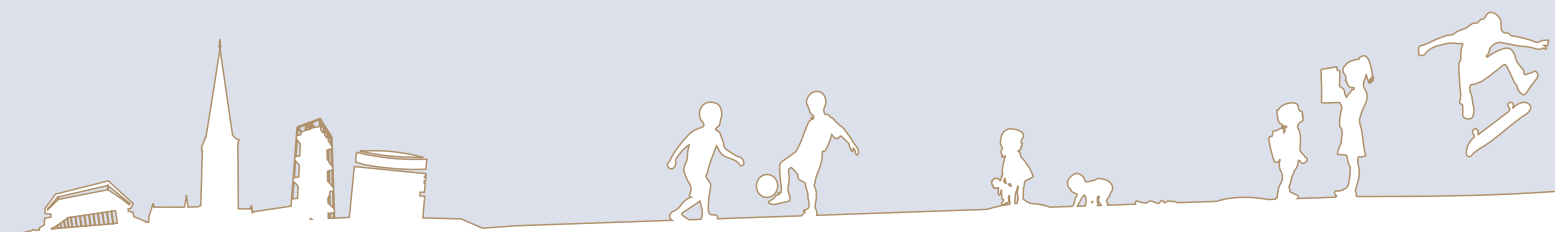
Bilag 7 – Beskrivelse af forløbet Lokale Læsehelte

Navn på forløbet: Lokale læsehelte
Målene med forløbet: <p>Formålet med læseklubben er at give de yngste elever lyst til at læse i en tidlig fase af deres læseudvikling blandt andet ved at høre gode historier. For de store elevers vedkommende bliver de dygtigere til at læse højt og læse generelt. Eleverne får bevidsthed og erfaring om forskellige læsestrategier.</p>
Aktiviteter: <p>Der udvælges 6 elever fra 7. årgang. Dette sker i samarbejde med dansklærerne. De 10 elever inkluderer både børn i rød, gul og grøn i ordblindetesten.</p> <p>De 10 elever gennemgår et "kursus" på PLC ved Peter Emil. Kurset har følgende skitse (hver gang er ca. 2 lektioner):</p> <ol style="list-style-type: none">1. Introduktion til udvalgte værker, der kan læses i både 7. og 4. klasse. Eleverne får tid til at læse i værkerne. Der arbejdes også med at lære hinanden at kende som gruppe.2. Læseheltene introduceres til redskaber i forhold til at læse højt og med indlevelse (toneleje, tempo m.m.). Eleverne øver oplæsning af udvalgte stykker. De præsenteres for forskellige læsestrategier.3. Eleverne introduceres til booktalk/"boganmeldelse", der bliver rammen for, at de skal præsentere for 3-4. klasse. Vi arbejder med, hvad det vil sige at være en rollemodel.4. Eleverne udvælger et værk, som de vil præsentere for 3-4. klasse. De læser værket, øver sig i oplæsning af udvalgte steder og laver en booktalk.5. Booktalk færdiggøres, fremlægges for gruppen og justeres inden, at den fremlægges i 3-4. klasse. <p>Herefter laves booktalk i 3-4. klasse. Efterfølgende samles læseheltene til fælles evaluering/afslutning.</p>
Forventede sammenhænge – <p>Eleverne, der uddannes til læsehelte, motiveres af, at de til sidst i forløbet skal lave en booktalk for en yngre klasse (præstationsmotivation). De vil samtidig opleve, at de gennem kurset får de redskaber og gennemgår de øvelser, der gør, at de kan læse opgaven med at lave en booktalk på en god måde (mestringsmotivation).</p> <p>3-4. klasses eleverne vil opleve, at der kommer en ældre elev, der fortæller om en bog, som denne anbefaler til den yngre elev. Det vil på den måde motiverer den yngre elev, at denne får en ældre rollemodel i forhold til læsningen (relationsmotivation). På den måde skabes relationer på tværs, der gør, at vi måske også vil kunne opleve færre konflikter, da der skabes flere venskaber på kryds og tværs.</p>

Bilag 8 – Beskrivelse af, hvordan en skole kan oprette GFL-grupper i samarbejde med frivillige foreninger, lærerseminariet m.fl.

Guidet fælleslæsning i skolen

– erfaringer og anbefalinger

De følgende anbefalinger er udledt af erfaringer fra pilotprojektet “Motivation for fortsat læsning for læsesvage elever” og afprøvninger med metoden Guidet Fælleslæsning (GFL) med udvalgte elever på en 6. årgang i skoleåret 2021/22. Projektet er blevet til i et samarbejde mellem Skovvangsskolen i Aarhus, Aarhus Kommune, Læseforeningen og VIA University College på en bevilling fra Børne- og Undervisningsministeriet.

Anbefalingerne er udviklet på baggrund af erfaringerne fra projektet. De skal betragtes som vejledende og som inspiration til lærere, PLC-medarbejdere, bibliotekarer og andre pædagogiske fagpersoner til videre udvikling og arbejde med GFL i en skole- og læringskontekst. Projektgruppen arbejder videre med at afprøve metoderne for flere målgrupper i skoleregi.

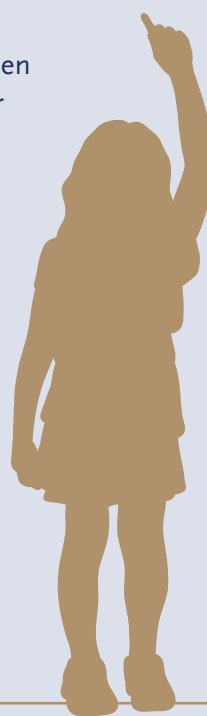
Guidet fælleslæsning – metode og potentiale

GFL er en metode udviklet til at styrke den enkelte læsers læseengagement ved at læse og snakke om skønlitterære tekster i fællesskab. Metoden baserer sig på højtlesning afbrudt af pauser, tekstnedslag og faciliteret samtale, der tager udgangspunkt i læserens umiddelbare læseoplevelse. Læsningen faciliteres af en læseguide. Det er læseguidens rolle gennem åbne spørgsmål og inddragelse af læserens reaktioner på teksten (tanker, følelser, minder, associationer) at facilitere en relation mellem den enkelte læser og teksten og at skabe sammenhænge mellem læsernes forskellige responser med teksten som forankringspunkt.

GFL adskiller sig derved fra mere eksplicite læsedidaktiske metoder ved at have selve læseoplevelsen og kvaliteten af denne som mål, fremfor færdigheder såsom afkodning og analyse. Hypotesen er, at når man flytter fokus fra det læringsmæssige udbytte til oplevelsen, styrkes den enkelte elevs motivation og læseglæde.

Denne hypotese bygger vi på selvbestemmelsesteorien (se Deci & Ryan, 2018; Ravn, 2022). Vi mennesker besidder tre fundamentale psykologiske behov, der har betydning for, hvor motiverede vi er:

- 01 Autonomi
- 02 Mestring
- 03 Samhørighedsfølelse

**GFL har som praksis mulighed
for at understøtte udfoldelsen
af disse behov ved at:**

01

anerkende og værdsætte den enkelte elevs
oplevelser og ytringer

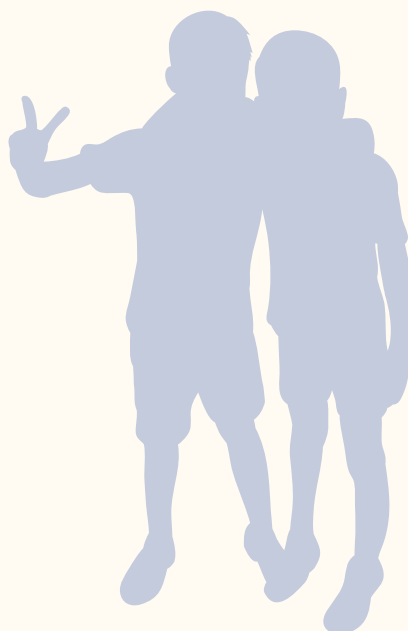
02

opnå tryghed i forhold til skønlitteratur/
kunne se sig selv som læser

03

skabe fællesskab gennem den
fælles tekstoplevelse

Når læsemotivation og læseglæde er vigtige komponenter i læringsmiljøer, er det således ud fra en teori om, at læring først og fremmest motiveres indefra af den enkeltes behov, og fordi en række studier har vist at de elever, der læser af egen vilje og lyst 20 minutter om dagen klarer sig bedst i skolen (OECD).

Formatet: Hvor længe? Og hvor ofte?

En guidet fælleslæsning varer 60-90 minutter, afhængigt af målgruppen, og her læses først en længere prosatekst (novelle eller romanuddrag 5-10 sider) og til sidst et tematisk relevant digt. Læseguiden indleder højt-læsningen og lader herefter eleverne skiftes til at læse højt.

Læsningen skal være tilpas langvarig, for at man kan nå at komme i flow, men ikke så lang, at eleverne mister koncentrationen og lysten. For eleverne i 6. klasse var 90 minutter for længe, og i fremtidige afprøvninger med aldersgruppen vil læsningerne vare 45-75 minutter.

I det pågældende pilotstudie læste vi hver uge over en 15 ugers periode. I fremtidige studier vil vi undersøge andre modeller, både mere intensive perioder med GFL og som månedlige enkeltstående læsninger. Det er sandsynligt, at længerevarende indsatser vil styrke læsekulturen, selve den praksis som GFL bygger på, og den enkeltes læseglæde yderligere.

Målgruppen: Hvem kan være med?

GFL er for alle. Både de elever, der allerede finder glæde ved den litterære læsning og de elever, som ikke kan se værdien heraf.

I vores pilotstudie fokuserede vi på såkaldte "gule læsere" på 6 årgang, dvs. de elever, der kan læse, men vælger bøgerne fra netop på mellemtrinnet og i udskolingen, hvor læsning ofte bliver en individualiseret aktivitet.

Gruppesammensætning og relationer: Hvem læser med?

Den optimale gruppestørrelse er mellem 6-8 elever. Det er vigtigt at overveje gruppesammensætningen nøje, fordi gruppedynamikken spiller en stor rolle i forhold til, hvilken kultur der opstår i gruppen.

Erfaringer fra pilotstudiet viser, at det kan være befordrende at lave heterogene grupper, med diversitet i både køn og læseerfaringer, så mere erfarne læsere kan agere rollemodeller og bidrage til et positivt holdnings- og arbejdsmiljø i gruppen. I heterogene grupper har eleverne mulighed for at danne nye relationer på tværs af køn, interesser, osv.

Homogene grupper kan desuden være relevante, hvis man ønsker at inkludere en særlig målgruppe. Her tænkes særligt på kønsopdelte grupper, da man her har mulighed for at skabe et trygt rum, f.eks. for "stille" piger.

Det kan være positivt for elevernes følelse af tryghed og samhørighed, at eleverne arbejder i de samme grupper over en længere periode. Men det kan også være nødvendigt og hensigtsmæssigt at justere i elevernes sammensætning undervejs i et forløb, hvis man mærker, at gruppen ikke fungerer eller enkelte elever ikke trives.

Eleverne siger:

Jeg lærte folk bedre at kende, også deres liv uden for skolen. Der var nogen jeg aldrig snakkede med, de fortalte om, hvad lavede de i deres fritid, som jeg slet ikke vidste og troede, de lavede eller kunne. Det var fedt!

Her [i læsegruppen] er vi kun seks personer, og der snakker jeg sån lidt mere, og så har jeg øvet mig i det, så jeg godt kan finde ud af at sige noget foran hele klassen ... Man kan mere sige ting uden at være genert, uden at nogen griner.

Læseguiden: Skaber af det præstationsfrie rum

Læseguiden læser højt - til at starte med og når eleverne ikke selv byder ind - og skal betragte sig selv som en betydningsfuld læsende rollemodel. Derfor er det vigtigt, at man som læseguide vælger tekster, man selv synes er gode og viser begejstring for teksten og læser i et tempo, der giver eleverne mulighed for at opleve teksten og danne billeder undervejs.

For at fremme elevernes lyst og mod til deltagelse tilstræber læseguiden at etablere et mere symmetrisk magtforhold end i det almindelige klasselokale. Det kan man signalere ved f.eks. at lade eleverne sidde i rundkreds, undlade at irettesætte og regulere, vise nysgerrighed og begejstring og bruge ikke-evaluerende sprog - f.eks. sige "Tak", når en elev har læst højt, i stedet for "Godt læst!".

Læseguiden kan med fordel etablere en kontrakt eller *code of conduct* med eleverne, hvor man opstiller rammer og regler sammen. Spillereglerne bør gentages inden hver enkelt læsning, så både læseguide og elever husker dem.

De regler vi satte op i det pågældende pilotstudie var:

- GFL handler om, hvad I bliver optagede af og lægger mærke til.
- Der er ikke noget der er rigtigt eller forkert, alles oplevelser gælder.
- Vi skal ikke komme frem til en løsning eller et svar.
- Vi hjælper hinanden, lytter og har respekt for det, der bliver fortalt.
- Alle der har lyst læser højt.
- Det er et fortroligt rum.

Åbne spørgsmål og høj værdisætning

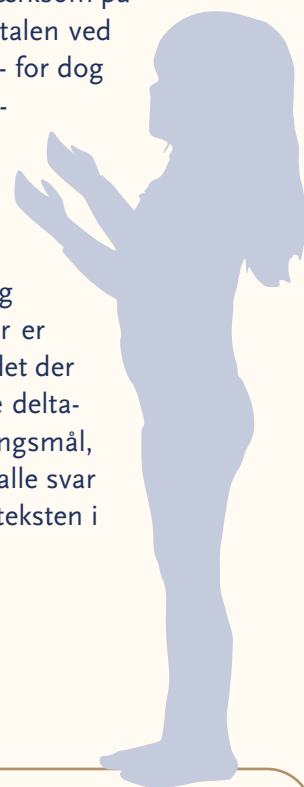
Læseguiden forbereder læsningen ud fra sine egne reaktioner på det læste. Hvad slår dig, rører dig, gør dig nysgerrig eller forvirret, osv. Det er vigtigt, at man bringer sig selv i spil, for på den måde at skabe autenticitet og modellerne for eleverne, hvordan man (også) kan reagere på og interagere med en tekst. F.eks. "Jeg undrer mig virkelig over det, der står her. Hvad tænker I om det?" / "Det minder mig om ... Hvad minder det jer om?"

Det kan være nødvendigt at stille lukkede, redegørende spørgsmål (hvor, hvornår, hvem) for at etablere fælles viden om det læste og sørge for, at alle elever er med. Men denne type spørgsmål bør følges op af f.eks. "Hvad lægger I mærke til?" / "Hvad kommer I til at tænke på?" og mere sansede spørgsmål, f.eks. "Kan I se det for jer?" / "Hvordan tror I her lugter?"

Læseguiden tilskriver værdi til elevernes input, ikke nødvendigvis med ros, men ved at gøre elevernes egne udsagn til genstand for samtalen: "Du sagde, at det kunne være, at det handler om hvaler. Hvad tænker I andre om det?"

Ligesåvel som læseguiden skal turde turde bringe sig selv og sine egne tekstreaktioner i spil, skal guiden også være opmærksom på at træde i baggrunden og lade eleverne selv føre samtalen ved eksempelvis at forfølge en association, eller erindring - for dog at trække samtalen tilbage til teksten, når det bliver nødvendigt.

De åbne spørgsmål og erfaringsbaserede, demokratiske tilgang giver eleverne en mestringsoplevelse og fremadrettet mestringsforventning i forhold til læsning af skønlitteratur. De oplever en grad af autonomi, der er anderledes fra deres sædvanlige danskundervisning, idet der ligger et frivillighedsprincip i formatet (man *må* gerne deltage/læse, ikke noget *skal*), der er ingen stipulerede læringsmål, og i den demokratiske tilgang ligger princippet om, at alle svar er lige gyldige, dvs. man kan bringe alle reaktioner på teksten i spil (selvbestemmelse).

Fra lærer til læseguide

Det kræver sikkerhed i metoden at bevæge sig fra det analytiske til det oplevelsesorienterede, fra "Hvordan beskriver han dragen?" til "Kan I se dragen for jer? Hvordan ser den ud?"

Det kan gøre en stor forskel, at læseguiden også er ny i gruppen - altså ikke én af elevernes faste lærere, men evt. en PLC-medarbejder eller anden læseguide udefra. Når læseguiden ikke har forudgående kendskab til eleverne, og vice versa, vil eventuelle faglige og personlige forudindtagetheder og relationer ikke påvirke relationerne til eleverne, og eleverne vil være mere tilbøjelige til at indgå i den mere symmetriske relation. Omvendt kan den manglende relation imellem læseguide og elever være utryk for nogle, så den nye læseguide skal være omhyggelig med relationsarbejdet fra start.

Selvom læseguidens rolle gerne skal adskille sig fra lærerens, kræver GFL i en skolekontekst en stærk facilitator, der også har pædagogisk tæft og erfaring med klasseledelse og relationsarbejde.

Hvis læseguiden er kendt af eleverne og læreren kender eleverne, skal man eksplicitere de ændrede spilleregler i dette nye rum. Det er sandsynligt, at GFL-arbejdet vil have en positivt afsmittende effekt på lærerens relationer til eleverne, også i det almindelige klasseværelse.

Eleverne siger:

"Her tog de det meget seriøst, at man ikke måtte grine ad de andre ... Jeg tror, det handlede om, at vi skulle føle det behageligt bare at tale og snakke så meget, vi ville."

"Hun [læseguiden] var ny, så vi tiede stille, hvor oppe i klassen siger vi nogle andre ting ... Med en man ikke kender, så hvis man nu siger et eller andet forkert, så sker der ikke noget ved det."

”Man kunne sige, hvad man tænkte og hvad man havde lyst til at sige. Ikke sådan, at man var forpligtet til at sige noget, som man ikke rigtigt tænkte. Det var anderledes end i klassen.”

”Hvis man sån skal give et svar på noget, så tænker jeg ikke så meget over, hvad jeg selv tænker ... så vælger jeg bare det, læreren vil sige ... [I GFL] tænkte jeg ikke rigtigt over de andre, jeg talte bare.”

Teksterne: Diversitet i indhold og form

I GFL læses skønlitteratur. Den skønlitterære læsning besidder et vigtigt dannelsesmæssigt potentiale. Skønlitteraturen skaber adgang til andre kulturer og perspektiver og giver eleverne mulighed for at sætte ord på deres eget indre liv og leve sig ind i andre måder at se og opleve verden på.

Det er vigtigt at udvælge et bredt repertoire af tekster. GFL er en mulighed for at introducere eleverne for både mere klassiske tekster, der beskriver erfaringsuniverser eleverne ikke kender og tekster, der skriver sig mere direkte ind i målgruppens erfaringer.

Tekstens taktilitet har stor betydning for elevernes op- og indlevelse: I pilotprojektet oplevede vi, at det kan være udfordrende at sikre klasesæt af fysiske bøger – men bøgernes materialitet, med farverige forsider, papirkvalitet, osv., engagerer eleverne på en anden måde, end når de får kopier udleveret.

Vi har i pilotstudiet læst alle typer tekster - fra monomodale romaner, digte og tekster til voksne til ordløse billedbøger og børnebøger - og vil i kommende studier undersøge denne komponent i GFL nærmere.

Noveller er oplagte, da de er korte og repræsenterer en afsluttet historie.

Læser man uddrag af romaner, skal man nøje overveje, om uddraget fungerer uden den større kontekst.

Man kan også læse en hel roman i et længere GFL-forløb over flere uger.

Multimodale tekster – f.eks. billedbøger og ordløse romaner – kan bidrage til at udligne skellet mellem svage og stærke læsere. Billeder vil ofte give mere frihed til fortolkning og kan give nye elever lyst til at deltage.

Eleverne siger:

”Aarj, har du ikke en bog med i dag? Vi gider altså ikke læse kopier. Så kan man jo ikke se, hvad den handler om på forsiden.”

”Jeg kunne også godt lide de der digte, vi skulle læse, fordi så kunne man sån læse det hele op, fordi det skulle man ... Jeg ved ikke hvorfor, men jeg havde bare lyst til, at vi skulle læse dem [digtene].”

”[Den ordløse roman var] Sjovere, fordi så kunne man selv bestemme sine egne tanker ... Jeg sagde bare det, som jeg troede. Jeg tænkte ikke så meget over det.”

Læseforeningen

Læseforeningen er en civilsamfundsorganisation, der arbejder for at skabe skønlitterære rum og plads til alle i skønlitteraturen med det formål at fremme den enkeltes livskvalitet og mulighed for samfundsdeltagelse.

www.laeseeforeningen.dk

For mere information om pilotprojektet eller GFL, kontakt:

Mette Steenberg, Direktør Læseforeningen og Seniorrådgiver ved Aarhus Universitet i litteratur og mental sundhed

mette@laeseeforeningen.dk

Lise Majgaard Mortensen, Lektor, Ph.D.
VIA University College, Lærerruddannelsen i Aarhus

MAJG@via.dk

Frank Hansen, Pædagogisk leder og viceskoleleder
Skovvangsskolen, Aarhus

frakh@aarhus.dk

Tina Kornbeck Nielsen, Konsulent
Børn og Unge, Aarhus Kommune

tikon@aarhus.dk

